

'SMALL IS BEAUTIFUL': PETER LANKHORST: GEMEENTERAADSLID, TWEEDE KAMERLID, FRACTIEVOORZITTER PPR (1974-1994)

Carla Hoetink

Het grote voordeel van een kleine fractie is dat je weinig tijd kwijt bent aan interne zaken als je elkaar vertrouwt. (...) En het grote voordeel is dat je daarmee ook dichter bij je eigen standpunt kunt blijven, waardoor je verhaal minder grijs wordt. Want het is niet een compromis van een compromis.¹

Zijn hele loopbaan lang zou Peter Lankhorst de waarde van de PPR als kleine partij links van de PvdA blijven uitdragen. In die kleinheid lag haar bestaansrecht, was zijn overtuiging. Lankhorst begon zijn politieke carrière voor de PPR in Amsterdam. Als 27-jarige afstuderend politicoloog werd hij in 1974 vrij onverwacht lijsttrekker voor de Amsterdamse gemeenteraad. Running mate was Roel van Duijn; aan hem moest Lankhorst uiteindelijk het wethouderschap laten. In 1981 maakte Lankhorst de overstap naar de landelijke politiek. Dertien jaar lang, tot 1994, zou hij lid blijven van de Tweede Kamer. In al die jaren was Lankhorst eraan gewend geraakt om alleen of met één, hooguit twee anderen de hele politiek te bestrijken. Een zware klus, maar het dwong ook tot prioriteiten stellen en bij de kern van de eigen zaak blijven.

Lankhorsts entree in de Tweede Kamer in 1981 viel samen met de richtingenstrijd binnen de PPR over de strategische koers van de partij. Lankhorst behoorde tot de voorstanders van een geleidelijke losmaking van de PvdA en een versterking van de klein-linkse samenwerking. Ideologisch, en ook in de praktische politiek, schoof de partij in deze jaren geleidelijk op in de richting van de PSP en de CPN. Dat wilde niet zeggen dat Lankhorst geporteerd was voor samengaan; met name bij de intriges en de gelijkhebbigheid van de CPN voelde hij zich niet goed thuis. Los daarvan leefde bij hem, net als bij veel andere PPR'ers, het 'small is beautiful'-gevoel heel sterk.²

Vanaf de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen van 1982, waarbij de PPR van drie naar twee zetels zakte, vormde Peter Lankhorst acht jaar lang een tandem met fractievoorzitter Ria Beckers. In goede harmonie met Beckers groeide Lankhorst in deze jaren uit tot een veelzijdig Kamerlid, gewaardeerd om zijn vakkennis en onverbloemde bijdragen aan het debat.

De generalist Lankhorst bestreek veel beleidsterreinen: justitie, politie, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, milieubeheer, welzijn en cultuur, onderwijs en wetenschappen. Voordeel van die veelzijdigheid was dat je de samenhang veel meer ziet, zou hij hierover zeggen. Lankhorst was een warm pleitbezorger van vergroening van beleid, een kringlooeconomie en een ecotax. Ook het bevorderen van inspraak lag hem na aan het hart. In 1993 re-

aliseerde Lankhorst een initiatiefwet over de vertegenwoordiging van leerlingen in schoolbesturen.³

Over de totstandkoming van GroenLinks hield Lankhorst lang aarzelingen. Toen het eenmaal zover was, ging hij echter loyaal mee – om na het vertrek van Beckers in 1993 nog een jaar het fractievoorzitterschap waar te nemen. De PPR bleef nog lang zijn referentiekader. Het samenwerkingsverband moest vooral geen 'grijze muis' worden, geen 'compromis van een compromis van al die partijen. Dan wordt het niets.' Dat vergde opnieuw keuzes maken, ook al ging daarbij iets van het eigen gedachtegoed verloren.⁴



Peter Lankhorst tijdens een Tweede Kamerdebat, 17 mei 1984.